

Мевзу: Муреккеп джумле.

Макъсад:

муреккеп джумле акъкъында малюмат бермек; адий джумлени муреккеп джумледен фаркъламакъ; муреккеп джумлелерни нутукъта догъру къуланмакъ; муреккеп джумлелерде токътав ишаретлерни догъру ишлетмек; ана тилимизге севги ашламакъ.

Интеллектуаль мешгъулиет

Берильген джумлелерде баш ве экинджи дередже азаларыны къайд этинъиз.

Кузь кельди. Багъчалар сарарды. Ёл четинде, дерелерде, тёпелерде ешилъ чалылар къызардылар.

Проблем суали.

Эр эки тарафта язылгъан джумлелерни окъунъыз. Оларнынъ грамматик негизлерини тапынъыз. Эр бир джумледе къач грамматик негиз бар?

1. Шу йылы къар номай ягъды.

2. Къатты сувукълар олды.

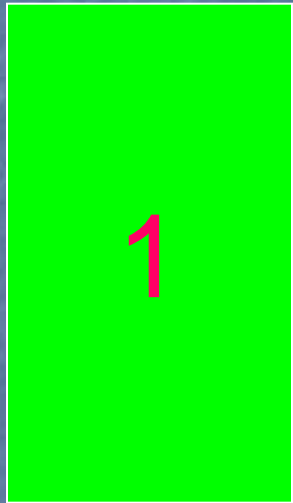
3. Пек чокъларнынъ инджир тереклери сувукълтан гъайып олды.

Шу йылы къар номай ягъды, къатты сувукълар олды, пек чокъларнынъ инджир тереклери сувукълтан гъайып олды.

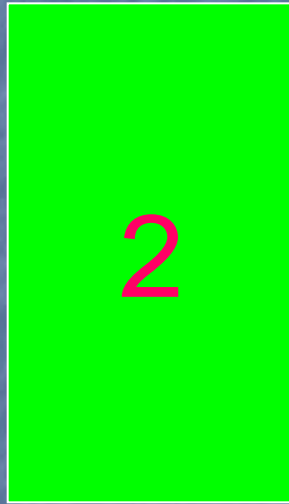
Нетидже

- Джумлелернинъ теркибинде эки я экиден зияде адий джумле олса – бу муреккеп джумле.
- Адий джумлелер муреккеп джумледе интонация ве багълайыджылар ярдымынен багъланып келирлер.
- Языда муреккеп джумле теркибиндеки адий джумлелер бири биринден виргульнен айырылалар.

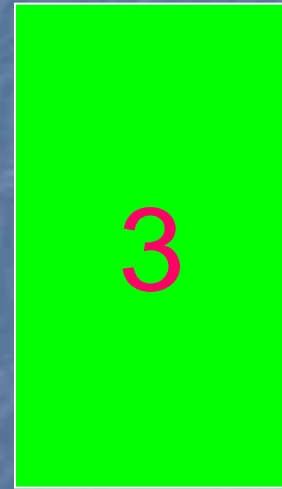
Джумленинь схемасы.

, эм де

,

Лексик мешгъулиет

Сёзлернинъ манасыны
анълатынъыз:

- номай
- гъайып олмакъ
- къатты сувукъ

Ауторелаксация

Трансформация

Адий джумлелерден муреккеп джумле
япмакъ ве грамматик негизлерни къайд
этмек.

- Кунь батты.
- Денъизде рузгяр котерильди.
- Кузь мевсими кельди.
- Багъ-багъчаларда берекет джыйылды.
- Сарардылар багъчалар.
- Учып кетти турналар.

Иджадий иш

Берильген схемагъа бакъып, муреккеп джумлелер уйдурып язынъыз.

1

, ве

2

.

1

,

2

,

ЧЮНКИ

3

.

Къарчыгъа къаршында
Къарылгъач къанаты
Корюнген кузь куню
Кемал, Керимни
Кичкене коюнден
Кетирип, къарчыгъа
къаршында
Къалдырып кеткен.

Иджадий яратув

Берильген ярдымджы сезлернен
муреккеп джумлелер яратмакъ.
Грамматик негизлерни къайд этмек.

*Ярдымджы сезлер: кузь, орманда, сары
япракълар, тереклер, къушлар
авелене, сыджакъ мемлекетлер,
сувукъ.*

Нетидже

Эв вазифеси

1. Эдебий эсерден 2-3 джумле
язмакъ ве грамматик
негизни къайд этмек.
2. 142 – иш 70 с.
3. 163 – иш 78 с.

Сагъ
олунъыз!